

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk förbättring av löneställningen för präster, dels ock väckta motioner angående utredning och förslag i samma ämne.

Genom en den 8 februari 1946 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 71, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att tillfälligt lönetillägg under budgetåret 1945/46 må i huvudsaklig överensstämmelse med av föredraganden förordade grunder utgå till vissa präster enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t;

dels besluta, att utgifterna för tillfälligt lönetillägg skola bestridas ur kyrkofonden;

dels medgiva, att provisoriskt lönetillägg under budgetåret 1946/47 må i huvudsaklig överensstämmelse med av föredraganden förordade grunder utgå till vissa präster enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t;

dels ock besluta, att utgifterna för provisoriskt lönetillägg skola bestridas ur kyrkofonden.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen före propositionens avlämnande väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 158 i första kammaren av herr *Arrhén* och nr 277 i andra kammaren av herrar förste vice talmannen *Magnusson* och *Staxäng*.

I motionerna, som äro likalydande, hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam utredning med förslag redan innevarande år rörande provisorisk förbättring av löneställningen för prästerskapet.

I propositionen anför föredraganden, statsrådet *Quensel*, följande.

»Jämlikt lagen den 23 november 1934 om dyrtidstillägg åt präster må, där i enlighet med av Kungl. Maj:t och riksdagen beslutade grunder dyrtids-

tillägg eller annan därmed jämförlig förmån utgår till befattningshavare i statens tjänst, enligt grunder, som i samma ordning beslutas, och jämlikt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t utfärdas, dyrtidstillägg utgå ur kyrkofonden till präster, som åtnjuta lön eller arvode enligt prästlönerregleringslagen. De präster, som avses i sistnämnda lag, äro — förutom kontraktsprostarna i riket — kyrkoherdar, komministerar och adjunkter i alla territoriella församlingar med undantag av Karlsborgs församling.

Beträffande dyrtidstillägg åt i prästlönerregleringslagen avsedda prästmän gälla de bestämmelser, som i anslutning till av riksdagen härutinnan godkända grunder blivit av Kungl. Maj:t utfärdade genom kungörelsen 1936: 7 (ändrad genom kungörelser 1939: 543 och 1945: 626). Enligt dessa bestämmelser utgår dyrtidstillägg, beräknat för månad, i form av procentuellt tillägg, i förekommande fall ökat med ett fast tillägg (barntillägg). Dyrtidstillägget, inklusive medgiven förhöjning med barntillägg, beräknas för i tjänst varande präster enligt de allmänna grunder, som äro eller varda bestämda för beräkning av dyrtidstillägg eller motsvarande förmån åt befattningshavare i statens tjänst, som åtnjuta reglerad avlöning men ej äro underkastade civila avlöningsreglementets villkor och bestämmelser, dock att vid det procentuella tilläggets bestämmande det för nämnda befattningshavare gällande procenttalet i varje särskilt fall minskas med tre. I enlighet härmed gäller för prästerna samma maximering av dyrtidstillägget, som jämlikt riksdagens beslut är bestämd för befattningshavare i statens tjänst.

Bestämmelserna i nyssnämnda kungörelse 1936: 7 angående dyrtidstillägg åt präster avse även sådant tillägg åt stifts- och kontraktsadjunkter. Dyrtidstillägg åt dessa präster — liksom deras löneförmåner i övrigt — gäldas ur kyrkofonden genom anlitanande av det i kyrkofondslagen bestämda, för särskild prästerlig tjänstgöring inom riket avsedda särskilda beloppet av 400 000 kronor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1942 och den 8 oktober 1943 äga garnisonspastorerna i Karlsborg och Boden, amiralitetspastorn i Skeppsholms församling samt amiralitetspastorn, amiralitetspredikanten och extra amiralitetspredikanten i Karlskrona amiralitetsförsamling av kyrkofondsmedel åtnjuta dyrtidstillägg, garnisonspastorn i Boden enligt de grunder, som gälla för församlingspräster, och övriga nu nämnda prästmän enligt de grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst med reglerad avlöning.

För biskoparna äro bestämmelser om dyrtidstillägg meddelade i förordningen den 27 november 1936 (nr 578) med ändrade bestämmelser för biskoparnas avlönande jämte nya grunder för dispositionen av därtill avsedda medel. Jämlikt dessa bestämmelser äger biskop åtnjuta — där dyrtidstillägg eller annan därmed jämförlig förmån utgår till befattningshavare i statens tjänst, som åtnjuta reglerad avlöning — sådant tillägg å grundlönen enligt samma grunder, som äro eller varda bestämda för dylika statens befattningshavare.

De präster, till vilka dyrtidstillägg utgår, ha jämväl alltsedan år 1941 ägt åtnjuta kristillägg enligt samma grunder, som vid varje tidpunkt gällt för befattningshavare i statens tjänst med reglerad avlöning.

I propositionen 1946: 3 har framlagts förslag om en provisorisk förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. En motsvarande provisorisk förbättring av löneställningen torde böra beredas de präster, som enligt det föregående nu äga uppbära dyrtidstillägg och kristillägg.

Beträffande befattningshavare i statens tjänst, vilka åtnjuta lön enligt äldre avlöningsbestämmelser jämte dyrtidstillägg och som samtidigt i sin egenskap av löntagare i egentlig mening uppbära kristillägg, har i nämnda proposition förordats, att det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att efter erforderliga undersökningar förordna om rätt till provisoriskt lönetillägg för budgetåret 1946/47 samt om de beräkningsgrunder, som därvid böra tillämpas. Vad sålunda förordats torde jämväl böra gälla med avseende å provisoriskt lönetillägg åt präster. Sådant tillägg torde till huvudparten av prästerna böra utgå med det belopp, som i propositionen föreslagits för befattningshavare i högre löneläge med icke dyrortsgraderade löner, d. v. s. 660 kronor om året. Vissa präster äga åtnjuta *vivre in natura* eller ersättning därför. Beloppet av provisoriskt lönetillägg för sådana präster synes därför böra undergå en skäligen reducering.

I nyssnämnda proposition har vidare förordats, att tillfälligt lönetillägg skall under innevarande budgetår utgå till vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. Beloppet av det tillfälliga lönetillägget har ansetts böra oberoende av såväl dyrortsgrupp som löneläge utgöra 300 kronor. Jämväl för huvudparten av prästerna torde ifrågavarande tillägg böra fastställas till 300 kronor. De allmänna grunder, som i propositionen angivits med avseende å rätt att åtnjuta tillfälligt lönetillägg m. m., torde i tillämpliga delar böra gälla i fråga om sådant tillägg åt präster.

Kostnaderna för den av mig förordade provisoriska förbättringen av löneställningen för vissa präster, vilka kostnader torde kunna uppskattas till närmare 900 000 kronor för budgetåret 1945/46 och till 1 900 000 à 2 000 000 kronor för budgetåret 1946/47, synas böra gäldas ur kyrkofonden, varur dyrtidstillägg och kristillägg nu utgå. Kostnaderna för tillfälligt lönetillägg och provisoriskt lönetillägg åt stifts- och kontraktsadjunkter synas därvid icke böra belasta det särskilda anslag, som ställts till Kungl. Maj:ts disposition för bekostande av särskild prästerlig tjänstgöring och som redan nu är hårt belastat, utan torde böra bestridas från fondens allmänna tillgångar.»

I förevarande proposition framlägges förslag om en provisorisk förbättring av löneställningen för präster motsvarande den provisoriska löneförbättring, som tidigare i år tillerkänts befattningshavare vid den civila och

Utskottet.

militära statsförvaltningen och det statsunderstödda kommunala skolväsendet.

Utskottet, som ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag, får beträffande ett särskilt spörsmål anföra följande.

I propositionen har föredragande statsrådet bland annat uttalat, att beloppet av provisoriskt lönetillägg för sådana präster, vilka äga åtnjuta vivre in natura eller ersättning därför, synes böra undergå en skäligen reducering. Till grund för uttalandet torde ligga den omständigheten att befattningshavare såvitt angår den del av avlöningen, som utgöres av naturaförmåner, icke behövt vidkännas verkningarna av levnadskostnadsstegringen. Att präster, som åtnjuta vivreersättning, medtagits i förevarande sammanhang torde ha sin förklaring däri, att ersättningen jämlikt 2 kap. 20 § reglementet för prästerskapets avlöning skall för varje särskilt fall bestämmas med hänsyn till levnadskostnaderna i orten. Utskottet har sig icke bekant, huruvida denna ersättning alltid motsvarar fulla värdet av vivre in natura, men förutsätter att, därest så icke skulle vara fallet, reduceringen jämkas därefter.

Vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag torde motionärernas önskemål hava blivit tillgodosedda.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att förevarande proposition, nr 71, måtte av riksdagen bifallas; samt

B) att de i ämnet väckta motionerna I: 158 och II: 277 måtte anses besvarade genom utskottets hemställan under A).

Stockholm den 4 april 1946.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Schlyter, Wagnsson, Westman, Ahlkvist, Löthner, William Ohlsson, Arrhén* och *Lindblom**);

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Hedlund* i Östersund, *Werner**, *Olsson* i Mellerud*) och *Lindberg, fru Gustafson* samt herrar *Rylander* och *Sveningsson*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.